

HORTEN

STATSSTØTTE TIL FORSKNING, UDVIKLING OG INNOVATION

HVAD ER REGLERNE?

NOVEMBER 2022

Opdateret februar 2024

INDHOLD

- Statsstøtte og F&U&I 3
- Statsstøtte: De generelle regler 4
- Virksomheder inden for F&U&I 5
- Klart adskilte aktiviteter 6
- Væsentlige temaer:
 - Innovationscentre 7
 - Startups og spinouts 8
 - Samarbejde mellem forskningsinstitutioner og virksomheder 9
 - Forskning i klima og grøn omstilling 10
- Hvad kan Horten hjælpe med? 11

DISCLAIMER

Informationen i denne folder udgør ikke juridisk rådgivning. Horten påtager sig ikke ansvaret for fejl eller udeladelser. Informationerne i folderen er samlet på grundlag af den gældende retsstilling uden garanti for fuldstændighed eller nøjagtighed.

STATSSTØTTE OG F&U&I

EN EU-PRIORITET

Det er et prioriteret område for EU at fremme forskning, udvikling og innovation ("F&U&I"), hvilket er udtrykt direkte i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde ("TEUF") i artikel 179. Vigtigheden af F&U&I fremhæves tillige i [Europa 2020-strategien](#), hvor en af hovedmålsætningerne er at investere 3 % af BNP i forskning og udvikling.

Offentlig støtte til F&U&I kan ifølge Europa-Kommissionen bidrage til at styrke virksomheders konkurrenceevne, fx ved at skabe mere innovative, effektive og grønne teknologier. Offentlig støtte til F&U&I kan også fremme økonomisk bæredygtig og inklusiv vækst og skabe jobs.

Der er således fælleseuropæiske interesser på spil, når det gælder offentlig støtte til F&U&I. Når Europa-Kommissionen godkender anmeldt statsstøtte, foretages der derfor en afvejning af, om de positive effekter af støtten overstiger de negative effekter.

STATSSTØTTE OG F&U&I I DAG

Mange F&U&I-projekter modtager statsstøtte. Statsstøtte til F&U&I kan være lovlig, hvis støtten gives i overensstemmelse med betingelserne i den [Generelle Gruppefritagelsesforordning](#) ("GBER"). GBER giver mulighed for at give støtte til F&U&I uden godkendelse.

Statsstøtte til F&U&I kan desuden være lovlig, hvis støtten opnår godkendelse af Europa-Kommissionen efter [rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation](#).

I oktober 2022 vedtog Europa-Kommission reviderede rammebestemmelser for statsstøtte til F&U&I. De reviderede rammebestemmelser sætter større fokus på digital teknologi og offentlig støtte til afprøvnings- og forsøgsinfrastruktur.

STATSSTØTTE: DE GENERELLE REGLER

STATSSTØTTETESTEN

Offentlig støtte udgør EU-statsstøtte, hvis støtten:

- Udgør en selektiv økonomisk fordel,
- Ydes til en eller flere virksomheder,
- Hidrører fra offentlige midler,
- Fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencen, og
- Påvirker samhandlen mellem medlemsstaterne.

DE MINIMIS

Offentlig støtte, som opfylder betingelserne i [de minimis-forordningen](#), udgør kun bagatelagtig støtte ("de minimis-støtte"). Denne form for støtte kan derfor gives som lovlig statsstøtte.

LOVLIGHED

Offentlig støtte, som opfylder statsstøttetesten, kan være lovlig efter:

- **Gruppefritagelsesforordningen ("GBER")**
Støtte kan fritages, hvis procedurer og betingelser i [GBER](#) følges.
- **Individuel vurdering**
Støtte, som ikke er fritaget under [GBER](#), kan være lovlig, hvis støtten anmeldes til Kommissionen og fritages efter en individuel vurdering.

Derudover gælder en række sektorspecifikke regler. For F&U&I har Europa-Kommissionen desuden udstedt [rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation](#).

STANDSTILL

Offentlig støtte, som skal anmeldes til Kommissionen, må ikke tildeles, før Kommissionen har godkendt støtten.

VIRKSOMHEDER INDEN FOR F&U&I

EN VIRKSOMHED ER IKKE BARE ET SELSKAB

Det er kun statsstøtte, hvis modtageren er en ”*virksomhed*”. En virksomhed efter statsstøttereglerne er enhver enhed, som beskæftiger sig med økonomisk aktivitet – uanset dens retlige form og finansiering.

Det omfatter dermed alle aktører, der udøver en økonomisk aktivitet ved at udbyde produkter eller tjenesteydelser på et marked. Selskabsform, ejerforhold eller finansiering er uden betydning. Aktiviteter, som udføres uden profitformål, kan også udgøre økonomisk aktivitet.

F&U&I OG VIRKSOMHEDSBEGREBET

Forskning og innovation sker ofte i organisationer, hvis hovedformål ikke er at drive kommerciel virksomhed. Derfor kan det være vanskeligt at afgøre, om støttemodtagere inden for F&U&I udøver økonomisk aktivitet eller ej. Økonomisk aktivitet kan eksempelvis være konsulentytelser samt udlejning af udstyr eller laboratorier.

Europa-Kommissionen har blandt andet fremhævet, at undervisning af studerende på et universitet og uafhængig F&U, der ikke leveres til enkeltvirksomheder, ikke udgør økonomisk aktivitet. Bred formidling af forskningsresultater udgør heller ikke økonomisk aktivitet. Det vurderede Kommissionen i en dansk sag om støtte til de Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter. Aktiviteter, hvor resultaterne og knowhow stilles til rådighed for alle dele af erhvervslivet på lige vilkår for alle, faldt uden for statsstøttereglerne [sag: [N 617/2008](#)].

KOMMUNER OG STATEN SOM VIRKSOMHED

Offentlige enheder kan også have økonomisk aktivitet, som er omfattet af virksomhedsbegrebet. I sag [2005/782/EF](#) udtalte Europa-Kommissionen, at hvis kommuner eller statslige myndigheder opfører og driver innovationscentre i en selvstændig kommunal virksomhed, kan det være en økonomisk aktivitet, som er omfattet af statsstøttereglerne.

I sag [NN 54/2006](#) udtalte Europa-Kommissionen at en videregående uddannelse i transport og logistik i Přerov i Tjekkiet ikke var en økonomisk aktivitet. Derfor var støtte til uddannelsen ikke statsstøtte.

KLART ADSKILTE AKTIVITETER

BÅDE ØKONOMISKE OG IKKE-ØKONOMISKE AKTIVITETER

Nogle støttemodtagere udøver både økonomisk og ikke-økonomisk aktivitet. Det var eksempelvis tilfældet i sag [N 479/2007](#), hvor danske universiteter både udøvede ikke-økonomiske aktiviteter, såsom uddannelse af de studerende, men også økonomisk aktivitet i form af rådgivning mod betaling.

KRAV OM KLAR ADSKILLELSE AF AKTIVITETER

Støtte til ikke-økonomisk aktivitet kan blive omfattet af statsstøttereglerne, hvis de økonomiske og ikke-økonomiske aktiviteter ikke adskilles, da de økonomiske aktiviteter vil kunne subsidieres af midler fra de ikke-økonomiske aktiviteter. Hvis de ikke-økonomiske aktiviteter ikke falder uden for statsstøttereglerne, følger det derfor af Europa-Kommissionens praksis og retningslinjer, at økonomiske og ikke-økonomiske aktiviteter samt omkostningerne hertil og finansieringen heraf skal adskilles klart [sag: [N 617/2008](#)]. Der gælder altså et krav om regnskabsmæssig adskillelse, med henblik på at undgå at offentlige midler til ikke-økonomiske aktiviteter bruges til økonomiske aktiviteter.

DOKUMENTATION

I en sag om etablering af et forskningscenter på Cypern godkendte Europa-Kommissionen, at forskningscenteret fremviste årsregnskaber som bevis for den regnskabsmæssige adskillelse af centerets økonomiske og ikke-økonomiske aktiviteter [sag: [N 543/2006](#)].

Tilsvarende udtalte Europa-Kommissionen i en sag om et center for forskning i solceller i Tyskland, at separat regnskabsførelse for centerets økonomiske og ikke-økonomiske aktiviteter forhindrede, at offentlig støtte gik til økonomiske aktiviteter [sag: [N 365/2007](#)].

I en sag om støtte til udviklingen af den tyske søgemaskine THESUS udtalte Europa-Kommissionen, at obligatoriske erklæringer og/eller regnskabspraksis også kunne sikre, at offentlig støtte ikke gik til økonomiske aktiviteter [sag: [N 112/2007](#)].

INNOVATIONSCENTRE

HVAD ER STØTTE TIL INNOVATIONSCENTRE?

Innovationscentre er steder, der hjælper iværksættere ved fx at stille rådgivning og faciliteter til rådighed. Støtte til innovationscentre omfatter typisk støtte til dækning af innovationscentrets omkostninger til løn eller husleje samt støtte til brugerne i form af rådgivning og faciliteter, der stilles til rådighed.

STØTTE PÅ FLERE NIVEAUER

Offentlig støtte til innovationscentre omfatter typisk støtte på flere niveauer, idet der ofte er flere involverede aktører, som modtager offentlig støtte. I sag [2005/782/EF](#) om oprettelse af et tysk innovationscenter med lokaler og faciliteter for små og mellemstore virksomheder vurderede EU-Kommissionen eksempelvis, at der var to slags statsstøtte:

- 1) Støtte til dem der opfører eller driver innovationscentret
- 2) Støtte til brugerne af innovationscentret.

STØTTE TIL OPFØRSEL ELLER DRIFT AF INNOVATIONSCENTRE

I sag [2005/782/EF](#) fastslog Europa-Kommissionen, at opførelse og drift af innovationscentre er økonomisk aktivitet, fordi det enten omfatter udlejning af lokaler og andre faciliteter til SMV'er eller skaber forudsætningerne for dette. Det sker i en potentiel konkurrence med private virksomheder, og derfor er støtten som udgangspunkt statsstøtte.

STØTTE TIL BRUGERNE

I sag [2005/782/EF](#) vurderede Europa-Kommissionen, at det udgjorde statsstøtte at stille innovationscentrenes faciliteter til rådighed, til en pris, der var lavere end markedsprisen, fordi brugerne derved fik en økonomisk fordel. Omvendt var der ikke tale om statsstøtte i sag [N 453/2009](#), hvor brugerne betalte markedsprisen for brug af fx laboratorier.

SPINOUTS OG STARTUPS

HVAD ER STØTTE TIL STARTUPS OG SPINOUTS?

Offentlig støtte til spinouts og startups er støtte til nystartede virksomheder. Støtten kan eksempelvis bestå i rådgivning om økonomiske, juridiske eller strukturelle forhold, samt forretningsplan og markedsforhold.

STARTUPS – ØKONOMISK AKTIVITET?

Mange startups handler om at få og udvikle en god idé. Derfor udbydes der ikke et produkt endnu. I den situation er det en konkret vurdering, om et startup er en virksomhed med økonomisk aktivitet og dermed omfattet af statsstøttereglerne.

Det var dog ikke tilfældet i en sag fra den tyske delstat Sachsen om en støtteordning for fysiske personer, der ønskede at starte egen virksomhed. Personer kunne modtage støtte i form af 'pre-establishment advice' fra forskningsinstitutioner. Kommissionen vurderede, at der ikke var tale om statsstøtte, fordi støttemodtagerne endnu ikke var økonomisk aktive med deres startups og dermed ikke udgjorde 'virksomheder' [sag: [N 147/2008](#)].

SPINOUTS – ØKONOMISK FORDEL?

En spinout-virksomhed er en ny virksomhed, som udspringer fra forskningsprojekter, fx fra universiteterne. Universiteter vil ofte gerne støtte sine studerende, fx ved at stille faciliteter eller vejledning til rådighed. Det kan frit gøres, hvis det sker på markedsvilkår. Hvis det ikke er tilfældet, bør både universitet og virksomheden overveje, om det er statsstøtte, herunder om støtten kan gives i overensstemmelse med reglerne.

STØTTE TIL BESKYTTELSE AF IPR

Nye virksomheder får ofte gode idéer, som virksomheden har brug for hjælp til at beskytte, så andre ikke udnytter dem. Startups og spinouts kan få offentlig støtte til beskyttelse af deres immaterielle rettigheder igennem [GBER](#) artikel 28. Der er fx mulighed for at give støtte til patentudgifter.

SAMARBEJDE MELLEM FORSKNINGSINSTITUTIONER OG VIRKSOMHEDER

HVAD ER STATSSTØTTE I SAMARBEJDE MELLEM FORSKNING OG VIRKSOMHEDER?

Hvis forskningsinstitutioner indgår i et samarbejde med private virksomheder, kan det føre til, at virksomheden støttes med offentlige midler, og det kan være statsstøtte. Det kan fx ske, hvis den private virksomhed opnår en økonomisk fordel igennem samarbejdet. Det kan fx ske ved, at et universitet udfører gratis forskning for virksomheden.

SAMARBEJDSPROJEKTER

Forskningsinstitutioner og virksomheder indgår ofte i samarbejdsprojekter, hvor begge parter deltager og definerer projektets omfang og deler risici og resultater.

Det følger af [rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation](#) og [N 319/2005](#), at det ikke er statsstøtte, hvis virksomheden afholder samtlige omkostninger, eller hvis forskningsinstitutionen modtager betaling svarende til markedsprisen for de resultater, som virksomhederne opnår ved samarbejdet.

KONTRAKTFORSKNING

Virksomheder og universiteter indgår ofte aftaler om kontraktforskning, hvor universitet forsker for virksomheden. I [N 295/2005](#) og [N 267/2007](#) lagde Europa-Kommissionen til grund, at der ikke var tale om statsstøtte, fordi forskningsinstitutionen leverede kontraktforskning til markedspris.

Ifølge [rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation](#) kan det også være lovlig støtte, hvis forskningsinstitutionen modtager betaling af en passende størrelse – det kan være en markedspris eller – hvor der ikke findes et marked - en pris, der afspejler omkostninger og en normal avance, eller at betalingen er et resultat af forhandlinger, som svarer til det, som uafhængige virksomheder ville have aftalt.

FORSKNING I KLIMA OG GRØN OMSTILLING

HVAD ER STØTTE TIL GRØN ENERGI?

Klimaforandringerne medfører efterspørgsel på forskning i teknologier, der kan bidrage til den grønne omstilling. Offentlig støtte til udvikling af grøn teknologi er et vigtigt værktøj i den omstilling.

Europa-Kommissionen tilkendegav allerede i 2009 i en [kommunikation til Europa-Parlament og Rådet](#), at det private erhvervsliv havde brug for økonomisk støtte for at frembringe de nødvendige teknologiske fremskridt.

STØTTE TIL GRØN ENERGI

Europa-Kommissionen har godkendt støtte til grøn omstilling i en lang række sager, hvor støtten vurderes efter [rammebestemmelser for statsstøtte til forskning og udvikling og innovation](#).

Europa-Kommissionen fandt i både [SA.32263](#) og [N240/2010](#), at der var et generelt markedssvigt på området for grøn energi i EU, og derfor kan støtte til grøn energi være forenelig med det indre marked.

I [SA.32263](#) vurderede Europa-Kommissionen, at statsstøtte til udvikling og opførelse af et svensk bølgeenergianlæg var forenelig med det indre marked. I [N240/2010](#) konkluderede Europa-Kommissionen, at udviklingen af et svensk testanlæg til produktion af grønne motorbrændstoffer var forenelig med det indre marked. Tilsvarende er støtte til udvikling af testanlæg i Sverige til fremstilling af en erstatning af fossile brændstoffer blevet godkendt i [N 193/2010](#) og til omdannelse af trærester til biobrændsel blevet godkendt i [N 276/2010](#).

Derfor er der stor mulighed for at give anmeldelsespligtig støtte. Støtte kan også gives efter GBER eller som de minimis støtte.

HVAD KAN VI HJÆLPE MED?

SPECIALISTER I STATSSTØTTE

Horten rådgiver offentlige myndigheder, virksomheder, som modtager støtte, og klagere, som fx stilles ringere, fordi en konkurrent modtager statsstøtte. Vi kender parternes interesser i statsstøttesager og samspillet med det politiske miljø, som ofte har en afgørende betydning for sagens behandling.

Derfor kan vi give en konkret rådgivning og formidle de juridiske budskaber i den rette kontekst. Vores eksperter har en bred erfaring med støttevurderinger, retssager og tilsynssager samt anmeldelse og registrering af støtte inden for en række sektorer. Vi har blandt andet rådgivet om statsstøtte til lokale og nationale sports- og kulturaktiviteter, til vedvarende energi og forsyningssektoren samt statsstøtte i form af skattefordele eller fordelagtige offentlige lånegarantier.

STATSSTØTTETESTEN

Find ud af, om der er statsstøtte i dit projekt. Hortens statsstøttetest giver dig overblik over, om der er støtte, om støtten er omfattet af statsstøttereglerne, og hvordan støtten skal håndteres. Testen kan både anvendes af offentlige myndigheder, andre støttegivere såsom fonde og af virksomheder, der modtager støtte.

TAG TESTEN på statsstottetest.dk eller ved at følge linket [her](#).

HOTLINE

Det er altid muligt at kontakte os til en indledende og uforpligtende snak om reglerne eller om en konkret sag. Du kan kontakte vores eksperter direkte eller på vores hotline.

Hotlinen er åben 24 timer i døgnet på tlf.: 3334 4422.

KONTAKT

**Andreas
Christensen**
Partner

Dir: +45 33344226
Mob: + 45 52344226
E-mail: ac@horten.dk

**Annelouise Dalgaard
Pedersen**
Partner

Dir: +45 33344128
Mob: + 45 52344128
E-mail: adp@horten.dk

**Marie
Løvbjerg**
Director, advokat

Dir: +45 33344383
Mob: + 45 52344383
E-mail: mal@horten.dk

**Andrea Hilt
Dyrby**
Advokat

Dir: +45 33344542
Mob: + 45 52344542
E-mail: ahn@horten.dk

RELEVANTE LINKEDIN-GRUPPER

[Hortens Konkurrence- og statsstøtteren](#)

HORTENS NYHEDSBREV

Du kan tilmelde dig vores nyhedsbrev på www.horten.dk/nyhedsliste